

AYVANSARAY (BLACI-IERNAE)DAKİ İMPARATOR SARAYLARI BÖLGESİ'NDE YAPILAN KAZI

Feridun DIRIMTEKİN

Blachernae mntığı için en eski malumat Notitia'da mevcuttur. (1-3) Res. I, 2. Burada diğer abideler arasında bir de saraylardan ibahsedilmektedir. İmparatoriçe P.alcheria ve zevci Marcien burada İbir Theotokos (kilise) yaptırmışlar (4) ve sonra İmparator I. Leon, Filistin'den getirilen Meryem'in elbisesini muhafaza için bir Chapell (Ayas Saros) yaptırınca mevcut ayazmayla beraber bu kilise ve şapel burayı mühim bir dini merkez haline getirmişti (5). Bunun için İmparator Leon. I. (457-'174) İmparatorlar buraya geldikleri zaman istirahat edebilmeleri için Ayas Sarosun Tribinlerinde bir Triclinos yaptırttı, bundan sonra burada (şimdi iki hançerli hamamın yerinde olduğu zannolunan bir Danube sarayı (6) ve daha sonra İmparator Anastasios (491-fül8) daha yukarıki bölgede ikendi ismini taşıyan bir saray yaptırttı ve sonraları Yüksek Saray ismini alan bu bina büyütüldü (7). Daha sonraki zamanlarda bu bölgeye gelen İmparatorların ziyafet verebilmeleri için Okeanos

(1) Blachernae mntığındaki saraylar için bakınız, **Feridun Dirimtekin** "XIV. mntıka (Blachernae) surlar, saraylar ve kiliseler" Fatih ve İstanbul (İstanbul Fetih Derneği Mecmuası) C. I, sayı 2 S. 193-222. **A. M. Schneider**, Blachernae (Orientis iv) Nr. I 1951 ıS.

(2) **Notitia** Utriusque Imperii - Pancirolus notlarıyla S. 50 - 51 Notitia Unb. Constantinopöföanae. Otto Selek baskısı, S. 2406 24-1.

(3) **Feridun Dirimtekin**. Tekfur sarayı şimalinde yapılan kazı. İstanbul Arkeoloji Müzesi Yıllığı Nr. 5, 195,2 (ayrı baskı Türkçe, Fransızca).

(4) Anon. Band. 40, Codino, s 95, Preger C. il S. 241, 242, 74 Theodore le Lecteur, Ecel. Historia C I, S. Theophanes, Chron. De 1300 2. baskı S. 105.

(5) Preger - Patria C. II. S. 242-75.

(6) De Cer. (A. Vogt) S. 141 Com S. 157.

(7) De Cer. (A. Vogt) 141 Com S. 157.

isimli bir saray daha yapıldı (8) İmparator Constantin Porphyrogenete'nin Le Livre des Ceremonies'sine nazaran (9,) bu saraylardan Anastasios sarayı en yukarıda bulunuyordu. Buradan merdivenli bir yolla Danube sarayına iniliyor ve buradan Portique Josephite denilen - muhtemelen ranpa'lı bir yolla Thotokos kilisesine gidiliyordu, dönüşte İmparatorlar bu merdivenle doğrudan doğruya Danube sarayına çıkıyor (Res. 3).

XI. asrın ilik yarısındaki olaylardan anlaşıldığına göre (10) bu saraylardan bir kısmı, hiç olmazsa bazı pavilyonlar o zaman bu şehir kısmını müdafaa eden 14. mntıka surlarının üzerinde bulunuyordu.

Daha sonraki Comnene'ler sülaltesine mensup imparatorlar siyasi ve askeri sebeplerden Hippodrome'nun yanındaki mukaddes sınıyda oturmak istememişler ve Blachernae mntığındaki saraylara yerleşmişlerdi. İmparator Alexi Comnene (1081-1118). I. Haçlı ordunun 1096'da İstanbul önüne gelmesinden evvel, kendi ismini taşıyan sarayı yaptırmıştı. Haçlı ordularının önünde bulunduğu zaman hariçten atılan bir okla sarayın surlarının birisinde İmparatorun yanında oturan bir memurun yaralanması üzerine, İmparator Alexi, Haçlı ordu geçtikten sonra, sarayı surlardan uzaklaştırmak için, (11, 12) bunun önüne Anemas hapishanesi denilen Contrefort'u yaptırmıştı (13). Buna nazaran

(8) Sudaes Lexicon, Anastasios kelimesi, Le Livre de Ceremonies.

(9) De Oer. (Vogt) 137-142.

(10) Psellos (E. Renauld tere) C. II S. 22 Alttalyades.

(11) Anna Comnena (Leib) Alexiad C. II S. 222-223.

(12) Anna Comnena, Alexiad C. il 221

(13) Anna Comnena C. III, 75.

bu saray Anemas hapishanesinin hemen gerisinde bulunan 14. mıntı'ka surları üzerinde ve Ann:a, Commene'nin verdiği malumata, naza.mu, Blachernae kapısının yanında ve bundan yüksek bir mevkiide olduğu anlaşılmıyordu. İmparator Arexi'nin oğlu Jean II. devrinde bu saray ikmal edilmiş ve Manuel devrinde de bir merasim salonu ilave edilmişti (14, 15). İmparator Manuel Commene mukaddes sarayı tamamiyle terk ederek Blachernae'ye yerleşmiş ve zevcesi İmparatoriçe Erene için yüksek saray (Hyper Hypsala) veya Alman İmparatoriçesinin sarayı denilen yeni bir saray yaptırmıştı (16). (Eude de Deum bu saray için (her ne kadar alçak bir yerde yapılmışsa da o kadar yüksektir ilci hem denizi (Halici) hem şehri, e them de şehir haricindeki araziyi görmek kabildir) (17) diye yazmaktadır. Benjamiin de Tudele (denizin yakınında bulunan bu sarayın her tarafının altın mozayiklerle süslü olduğunu ve bunlarda İmparatorun ve ejdadının zaferlerinin resmedilmiş olduğunu) yazar (18). Bu saraylar yapıldıktan sonra evvelce burada mevcut olan eski saraylardan hiç bahsedilmemektedir.

İmparator Michel Palaiologue (12.61) de şehri zaıptettiği zaman Commene saraylarını tamir ettirtti ve mozayikle süsletti (19). Bunun rağmen Nic. Gregoros İmparator Alexi'nin sarayındaki ibir toplantıya giderken; bir saraydan ziyade harabeye benzeyen bir tri,khnos, diye bahseder. Bu saray hakkında elde mevcut en son kayıt 11354 tarihine aittir. İmparator Je3n Gantacuzene ile İmparatoriçe Anım, de Savoie aı,asındaki saltanat mücadelesinin sonunda Jean Cantacuzene şehri zııptettiği

(14) Nieetas Choniates Bonn. 269.

(15) Cinnanus Bonn 171-127.

(16) Nieetas Clhania,tes Bonn, 720.

(17) Eude de D2ruil, De Perfedione Ludovici VII. Orienten (V.ing. Genil>ricik Berry, İng. Tere) S. 65.

(18) Benjamin de Toleda S. 265.

(19) Pachymeris. (Cousin tere) Imp. Mfohael tarihii I XXXI S. 94.

(20) Mansi, XXVI. 174.

zaman imparatoriçe bu sarayların ibir kısmına çekilerek buraları müdafaa etmişti (21). Peru Tafur tarafından verilen malumata nazaran, fotihten evvel ancak küçük bir kısmı tamir edilerek İmparatorların oturdukları bu saraylar İstanbul'un zaptından sonra tamamiyle terk edilmiş, harap olmuş ve enkazından civardaki binaların yapılması için istifade edilmiştir. Bunun içindir ki 1453 den sonra İstanbul'a gelen seyyahlar bu saraylardan bahsetmezler.

Blachern3e mınhkasındalki diğer İmparator sarayları aramızda Tekfur sarayı denilen Gonst:mtin Porphyrogenete sarayı da vardır, bu sarayın İnşca tarihi hakkında 7.ci asırdan baş, J.ıya:ra:k 14.cü asırdan itibaren bir tarih vermek istenmekte ise de binanın 3 inşca devri olduğu ve a:lt kattaki inşaatın 10 uncu asra ait olduğu anlaşılmaktadır. E. M.ımboury ve diğer bazı muharrirler burasının İmparator Manuel Commene sarayı olabileceğini ileri sürmüşlerse de, denizin yakınında olduğu, vaktiyle burasını ziyaret eden seyyahlar tarafından açıkça ifade olunan bu sarayın denizden 600 m. uzakta olmasının kabil olamayacağı aşikardır (26-29).

Bu mntıkayı iyi tetkik ederek bir kitap yazmış olan J. Papoulopulos'a nazaran; İmparator Alexi sarayını Anemas hapishanesi denilen binanın hemen şarkında ve bugünkü Emir Buhari tekkesinin yerinde İmparator İfonueıl tarafından yapılan merasim salonu bulunuyordu. Manuel Commene 'Sı3:rayı, Ayvansaray kapısının iki ta-

(21) Cantacuzenos tarihii (cousin tere) Liv. III. Ch. I S. 705.

(22) P. Gillius (John Bali. İng tere) S. 236-238.

(23) Castille elçisi Clavijo "Cadix'ten Semerkand'a Seyyahat" Türkçe tere. C. I I, S. 54.

(24) Bertrandone de la Broquiere Viyage d'autımer S. 151-157.

(25) Pero Tafur (VasiLief tere.) ByzantJon VIII 1932 S. 75-122.

(26) Theophaneis Con:t. S. 451 d.

(27) Buondelmonte (ehrist) Vatican, Faris ve Venedrk kitaplarındaiki resimler.

(28) Mamıbury. The tourists İstanbul S. 455 - 456.

(29) Feridun Dirimltekın, Tekfur sarayı şimalinde yapılan kazı.

rafında ve surlara bitişik vaziyette işimdi- ki Blachernes ayazma;ının hemen şimalin- de (Ayas-,Saros) Chapelli ve bunun şima - linde Thodokos kilisesi bulunuyordu. Mordtm.Inn'a naz,aran (31), İmparator Ma_nuel sarayı vaktiyle Ayvansaray kapısının şarkında mevcut olan ve şimdi yıkılmış bulunan binaydı. A. v, Mifüngen kapının iş;arkındaki binanın bir Bizans y.apısı olduğunu kayıtle iktifa etmiştir (3,3). R. J,anın (33) de Papadopulos'ın fikrine iştirak ediyordu (30 - 33).

Bütün bu noktai nazara hakim olan fikir Nicetas Choniates'in bu saraydan bahsederken - aşağı inilir - tabirini kullanması, bu sarayı vaktiyle ziyaret etmiş olanların da sarayın deniz yakınında veya temellerinin alçak arazide olduğunu söyleme'leri amil olmuştur.Ha,lbuki N.Chonfates, .!. üncü Haçlı ordusunun 1203 de İstanbul üzerine yaptığı ilk harruzdan bahs,e- derken, İmparator III. cü Alexis'nin bu sarayda kaldığını ve olayları buradan ta,kip etmiş olduğunu yazmaktadır. Taarruz ka- radan, HaHç'ten itibaren cenuba doğru bütün Blachernes mntıkasma, denizden isie Fener bölJ,gesine tevcih edildiğine na,zaran surlıa.rın gerisinde bunia yapış,k bir vazi- yette olan bir bin:adan iki cepheden yapılan taruruzun nasıl taikip edilebileceği düşün- meye değer. Diğer taraftan Eude de Deuil'ün bu binadan hem Hal:idn, hem ş,eh- ri,n ve hem de şeluir haricindeki ara,zinin görünebildiğini kaydettiğini hatırlamak lazım gelir. Binaena,leyh bu sarayın bu kadar çukur bir yerde bulunduğunu kabul etme:k hi:raz güçtür. Bundan 50 s,ene evveline kadar mevcut olan kapının işar - kında:ki binanın inşa tarz;ı da (4 tuğladan mürekkep hatıllar ve diğer inşa teferruatı) Manuel Comnene devrinin inşa.asına hiç benzememe:ktedir (34, 35).

(1) J. Papadopulo,s, les Palais et JJe:s Egli:s des Blacherna,s S. 128-129.

(2) Mard-tmann, Esquisse S. 139.

(3) V. Millin,gen, Byzantine Constanti:nople S. 128-129.

(4) R. Janin, Constantinople Byzanti:ne S. 126 ve sonraki.

(5) Nicate,s Ohoniades, Imp. Alexi III ün Tarihi -eh. XII S. 385-386.

Blachernes saraylarından bugün top- rak üstünde hemen hiçbir iz mevcut değil- dir, y.a,nız bu saraylar için yüksek bir platforme vücade getirmek için yapılan istinad duvarları,,şarkta bütün Ebe sokağı- nın garp kı:smındam şimal:e doğru uz,anımak- ta ve Ayazma gerisinde garba dönerek şim- diki şehir sul'lar,ıyla birleşmektedir. Bu surlar, Dervişzade sokağının katettikle'i köşeden ayrılan bir kolla yolun şark du - vadarını teşkil ederek İvaz efendi camii hiz,asma kada:r ilerlemektedir. Platforme'- nin garp duvarları ise Anemas hapisha- nesi (İsaac Angelos) ve L burcu surlarını teşkil etmektedir (Res. 4- 5).

1957 T:emmuzunda başlıyan sondaj'lar bu malumatın ışığı altında yapı ldı (Plan: I), (Res 6). İva,z Efendi Çamiinin cenup tarafında yapılan ilk sondajda 3,5 metre kadar derinliğe inildikten sonra tabii top - rağa riastgelindi, burada Hk VIe son Bizans devrine ait keramikler bulundu ve yıkıl - mış bir duvarıa ait bir parçadan ıbaşıka bir şeye rastlanmadı. Burada tabii zeminin diik bılı: meyille aşağı inier bir vaziyette olduğu görüldü.

Çamiin işark tarafında yapı,ılan son- daj da aynı neticeyi verdi. Burada 2,5 met- re derinliğinden ikesifani:ş ba.zı ufak tonoz - lar, Bizans sıva parçaları ve ikeranikler bulundu. Bundan, burasının camiin inşa,ı esnas:nında kazılmış ve te:krar doldurulmuş olduğu neticesine varıldı.

Sondaj,lar bundan sonra camiin :kuzey doğusunda Dervişzade soika,ğının üzerinde yapıldı. Burada z-emin tesviyesinden 75 santim aşağıda üzeri kublbe tonozlu fakat kubbesi yıkılmış vaziy,ette bir dört yol ağ- zma tes,adüf edildi. (Res. 7). Buradan ayrılan galeriler muhtelif istikametlere gidi- yordu. Bunlardan çoğu son zıamanlarda Üzerlerine yapılan binalar dolayısıyl,e örü- lerek kapanmıştı. Şarka giden :gayet iyi bir işçilikle yapılan galeri görünüşe naza- ran Comnene'ler devri:nide kapatılmıştı. Bu kısım 'Üzerinde o zamanın işçiliğinin en

(6) Nicaos Choniades, (Cou:sin tere.) S. 375 İmparator Alexi III. zamanında isyan ederek ya- kalanan ve idam edilen İonnes Comnene'mn cesed bu saray kapısında teşhir edilmiştir.

güz.el ve orijinal şeklini ,görmek :kaabildi. Yalnız güneye doğru giden gale,i serbestti. (Res. 8-9-10). 1'0 metre tulünde, 3 metre eninde ve 3 metre yüksekliğinde olan bu galerinin nihayetinde yine bir dört yol ağ-zı vardı. Bunfardıan batı ve güneye gidenler örülmüş; şa:rıka ,gıiden serbestti. (Res. 11). Bu galeriyi 7.75 metre kadar takip kıaabıl oldu, nihayeti yine ort,a Bizans çağında yapılmış bir duvaı la ka,paalı bulundu.

Galerinin inş:ıat tarzı **XI.** asır sonu ve **XII.** asırda y,apılmış diğér inş:ıata benziyordu. 1:957 senesi tetkiklerinde bu ka-darla iktifa edildi.

Plan: II. 1958 senesi Temmuz b::ışında kazılara tekrar başlandı ve li9 Ağustosı kadar devam edildi. Hedef, Haagiasma'nın gerisindeki yühelk istinat duvarları ile tutturulmuş platformun ,altında olduğu tahmin edilen Comnene samyiarının subs.. tructionlarını bulmalktı. Çünkü bu sarayların üst kısımları tamamiyle yıkılmış olduğundan ancak substructi<:mlılarını bulmak karabil olaca-ktı. Bu yüksek platformun içi-ne girebi,lmek iç'in yapılan birkaç tecrübeden sonra Emir Buhari Tekkesinin güney hatısında açılan iki girişten bunların içine girmek ka:abil oldu. Bu suretle Lonca Ebe sokağı hattıyla Dervişzade caddesi arasındaki yüksek p'ı'üformun 2/3 kısmını işgal eden ve vaktiyle Üzerlerine yapılacak saraylara yer kazanmak için yapılmış olan galerilerin içinde yer altında 1,5 ay kıadar çalış:mıak lazım gieldi. Bütün galeriler muhtemeı en geçen yüzyıtda yukardan açılan deliklerden atı ıan toprakla doldurulmuştu. Bunun için /bir galeriden diğérine geçmiye ya.rıyan geçitler aranmış ve bun:ıar temiz-lenerek diğérlerine geçilmiştir. (Res. 12- 13-14).

Tetkik ettiğimiz saha Dervişzade cad-desi - Rufahi sokıa.ğı, Lonca ve Ha:giasma gerisinden geçen yolun arasımda bulunan platformun altındaki 55 metre uzunluğund.ı ortalama 25 metre kadar enindeki bir kısımdan ibaret ka,lmışhr. Tetkikten anlaşıldığma nazıaran bunlar vaktiyle Ha.giasma'nın yeni s,araylara daha cenupta bu-lunan daha evvelki asırlarda yapılmış di-

ğér saraylarla aynı seviyede bir yüksek platform kazanmak :rçin vücuda getirilmiş olan tonozlu ve kademeli gailerilerdi. Bun-lar kemerli tonoz'larlı:ı, birbirlerine bağlan-mıştı.

Bu ga,leı,ilerin en cenubi sarıki kısmında Haçerlihi:ııam yakınımd:ı ve yukal'dan aşağı ikinci katta bulunan, içerisi direk başlıklarına kadar toprakla dolu olduğu için, neye hizmet ettiğini kestirmek şımdilik kaabi:l olmadığı cihetle, kolonılo salon (Plan: III) ismini verdiğimiz bir galeri mevcut-tur. Dörtgen bir şekilde bulunan bu salo-nun sütun:orı 0,7:5 m. ık,alınlğıındadır ve mermerdendir. Direkli salona, A kul-varının nihayetine açılmış oian bir delikten inilme:ıdedir. 7,90 X 7.90 ce-sametinde olan ve kolon başlıklarına (Res. 15) kadar dolmuş olan bu sıakmun, bugünkü irtifaı 2.40 m. kadardır. Direkle-rin uzunluğu 3 m. ve direk ,ay,:ı.kları 40 cm. olarak kabul edilirs,e o zaman bu salonun asgari 5.80 m. yüksekliğinde olması lazım gelmektedir. Salonun **A, B, C, D, E** kısım-

,larm.:ı, bugün girilebilmektedir. Diğér kı-sımlar gibi bunlar da tonozla fütülıüdü. **E** kısmında şıarka ve şim:üe, **D** kısmında şımale, **C** kısmında ise şımale ve garbe doğru açılmış (vaktiyle hava die-liğı olarak kullanıldığı hissinı veren) ve derinlik:h:ri duvar boyunca olan ve ileriye doğru dar-laşan ve k,:ıpanan 5 derin niş vardır. Bu nişlerin ba:şlangıcında birer mermer lento mevcuttur. Bu havalandırma menfezlerine benzıyen nişlerin ne maksatla yı:::,pıldığın.ı bugün tayin etmek kaabil değıildir. Zira bu salonun ne üst kısmına, ne de yanlacrın,3 henüz girilememiştir. Bu salonun yanında ve krokide ,güney doğu :köşesinde görülen kemerler burada vaktiyfo yukarıdan aşı ,ğı-ya inen bir merdiven mevcut olduğunu göstermektedir. Başka yerde üst 'katla rabıt,:ıyı temin eden bir merdivene tesadüf edilhememiştir. Galerinin işçiliğı, duvarlar-da sıva bulunmaması, buraların ikamet maksadiyle yapı,ılmamış olduğunu ,göster-mektedir.

Krokide ıgıörüdüğü ıgibi galeriler bü-tün pla,tformu işgal etmemektedir. Bunların

yalnız batıdaki ve merkezde bulunanları tet- kiki edi'.miştir. Doğu kısım ise yapılan son- dajları a, nazaran muhtemeien dolma top - raktır. Galerilerin cenuba doğru nereye ka- dar uzadığını t sbit henüz kaabil ofama- mıştır. Çünkü Rufahi sokağının güney ta- ra,fından itibaren evler başlamaktadır. Krokide E, F ile gösteri,:en mahallerde ya- pılan sond:ijlarda galerilere teısaduf edil- memiştir. Buna nazaran valktiyle, tepenin aşağı yukarı Hıaç•erlihamam - lvaz Efendi camiine kadar uzandığı ve bundan sonra dik meyille aşağı Blacherne y:ı doğru indi- ğidi.r. Bu mail zemin üzerinde düz ve yük- s,ek platform teşkil etmek üzere galerHer ve istinat duvarları yapılmış, üzerinde bina oi!ian kısımlarda da tonozJu kemerler inşa edilmiştir •. Diğer kısımlarda istinat duvarlarının ge •isi toprak dolduruJ:mıkla iJktifa edilmiş ve • raları bahçe ve taraça olarak kuUanılmıştır

Galerilerin in ususiyetleri:

Kanaat mızca bu p atform ilik önce sa- dece istinat duvarları aprlmak suretiyle meydana getirilmiş ve daha sonra kuzeye doğru daha ilerlemek, hem inşaat için yer kazı.anmaU{ ve aynı zamanda irtifai muha - faza için yeni istinat duvarları yapılmış ve böylece bu saha vucud:a getirilmiştir.

Yeni istinat duvarları, eski duvarlara dikey bir şekilde örülmüş tonozlarla birbirlerine bağ:anmıştır ve böylece doğu veba- tı istikametinde birbirilerine dıyayan tonozlar, istinat duvarlarının yükünü azalt- mıştır. Bu mmıkada bu şekilde iki Dileta- tion mevcut.dur, ve böylece üç istinat du- varı meydana gelmektedir. En kuzeyde bu- 1,u,na,n istinat duvarı daha 'kabaca bir şekil- de yapılmış ve diğer bir duvar da yine aynı şekilde k!.liba bir surette inşa edilmiş, yarım tonozlarla desteklenerek nihayet bulmuş- tur. Kullanılan tuğla ve taş maJz,emesinin birbirlerine benzememesi ve başına, başka karakter göstermesi, mevcut setlerin aynı inşa devrinde yapılmadığı hissini vermektedir. Bazı yerlerde tonozlar nihayetlenme- diği için arkasına tekrar bir duvar inşa edildiği de iğörülmüştür. Bu vaziyet güney- den ikuzeye ge.lien inşa, ltn muntazam yapı ile bağlanması, •ikinci kısmın muhbemelen

ayrı pertod dahilinde fiakat birbirini mü- terukip yapıldığı hissini vermektedir. En son kaba inşaatın daha muahhar olduğuna d.1. şüphe yoktur. Ön (kuzey köşesinde'ki istinat duvarları) 2,5 cm. İfalınlığımda, 9 sıra tuğlalı ve bunların arasında orta bü yük:ükte kiremit kıntılı 4 cm. kalınlığın- da bir harcı ihtiva eden hatulları takiben 6 t?ş sırası halinde inşa edilmiştir, tir. Her tı1.ş sırasından sonra da btr tu la sırası konulmuştur. Bu cephede galerHerin hava aılması için aralıklı hıava delikleri mevcut- tur. Resim (23)

A ve B tonozları (Resim 16, t7, 18, 19) iki tonozdan müteşekkildir. MüstatH şeklindeki ıaçıklığı kapatmak için iki uzun kenardan ortaya doğru açıklık 112.m kare kalıncaya kadar kemer şeklinde I. kenar tonozu örülmüş ,açık bk k,ar,e haline ,gelince ortadaki iç tonoz tuğlalar çepçevre sıraaktır halinde dizilmek suretiyle küçülen içiçe k,relere halinde (,İran tonozu) Ayasofya papaz odası orta tonozu gibi, ikinci tonoz yapılarak açıklık k,apatılmıştır.

KullanıJ.airı tuğlalar vasati 3 cm. kalınlıkta ve ara harçlıyan da 6 cm. kalın- lıktadır.

A kısmıfüdaki tonozda ıkuİlanılan harç içinde 1,5 - 2,5 om. lik horasan mıcırı vardır.

Tetkikler esnasında geç Bizans dev - rine ait .s,iğlam vaziyette .açık yeşil renkte keramik bir su matarası, (Res. 24, 25) e- mik bir ,kılıç sapı, mermer duvar kapla - malılarını tutturmaya mahsus ve Aya:sof- ya'dakilere ibenziyen diş motifli mermer bordürler, mozayik küpleri ve ke:riamik parçaları bulunmuştur. Burada bulunan tuğlalar:

INI'HAIEKAH. INI'+rPY. INI'+PY.

HIEKAH. INIHEKAH. NAIEKAH.

damgalarını taşıyordu.

Galerilerin inşa şekli tamamiyle Ane- mas hapishanesi denilen binada (Res. 20)

da eskiden mevcut **XIV.** muntika surlarına dikey otararak sonradan yapılmış olan duvarlara benzemektedir (Res. 211, .22). Ga- lerilerin Derviş Bey Caddesine yüz veren duvarlarında tuğla arasma konan üçün- cü tuğlanın diğerleri ile aynı hiza- da oılmayıp geriye konması ve üz:e- rfnii.n hıarç'l'a kaıpanuş şekli aynen Ane- ma,s hapishanesinde Alexi I. Connen devirinde yapılmış olan duvarlarda da mev- cuttur. İBu ıda bahis konusu olan inşaatin **XII.** yüz lda yapılmış olduğunu guster - mektedir.

Bu ınızılar neticesinde Comnenilerin Blachernia'dıaıki saraylarının yeııılerini tes -

bit kıabı! olmuştur. Anemas ha,pishanesi şarkında ve Eımir Buhari Tekkesinin cenu- bunda olıam kısımlar İmparator .Mexi 1. sa-rayma ait olmalıdıll". Bunun önünde. bu- lunan ve daha sonra inşa edilen galeri - !erin İmparıa.tor Manuel tarafından hu sa- raylara ilave edilen !kısımlara ait olması muhtemeıLdir. Bu substruction'lar:m işgal ettiği saha biz'e bu sar:ayların cesameti hakkında bir fikir vermektedir. Bu subs- truction'lılar a,yını zamanda, İmparator Sep- time Severes ve Caracalla tarafından Pala- tin tepesinde Aedes :Severıanae'nin inşası için bir platform kazanmak mıksadiyle yıa,pılanları hatırlatmaktadır.